

5774 Soekot

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 21 september 2013 / 17 tisjri 5774: Devariem [Deuteronomium] 8:1-9:5 en Devariem [Deuteronomium] 16:13-17

Tanach: blz. 367-369 en 385

Haftara: I Melachiem 8:22-43

Tanach: blz. 689-691

Met Chol haMoëd Soekot wordt ook Kohelet gelezen.

Tanach: 1580-1596

Commentaar: Rabbijn Dr. Charles H. Middleburgh, directeur van Joodse Studies aan het Leo Baeck College, Londen en rabbijn van Cardiff Reform Synagogue in Cardiff, Wales.

[Het Engelse origineel](#)

*Gedenk daarom je Schepper in de dagen van je jeugd
voordat de slechte dagen komen en de jaren naderen
waarvan je zegt: in deze jaren vind ik weinig vreugde meer.*

*Voordat de zon verduistert, de sterren en de maan niet langer stralen,
de lucht ook na de regen grauw van wolken wordt;*

*De dag waarop de wachter trillend voor het huis staat,
de soldaten kromgebogen voortgaan,*

*de maalsters langzaamaan verdwijnen,
de vrouwen uit het venster staren en een schaduw lijken.*

*Wanneer de deuren naar de straat worden gesloten,
de molen geen geluid meer maakt,
het fluiten van de vogels ijl van toon wordt,
wanneer hun lied versterft.*

*Je durft geen heuvel te beklimmen,
de weg is vol gevaar.
de amandelboom behoudt zijn wintertooi,
de sprinkhaan sleept zich voort,
de kapperbes droogt uit.
Een mens gaat naar zijn eeuwig huis,
een klaagzang vult de straat.*

*Voordat het zilverkoord wordt weggenomen,
de gouden lamp gebroken,
de waterkruik in stukken valt,
het scheprad bij de put wordt stukgebroken.*

*Wanneer het stof terugkeert naar de aarde,
weer wordt zoals het was,
wanneer de adem van het leven weer naar God gaat,
die het leven heeft gegeven.*

Deze zeven bijbelverzen, uit het boek Kohelet, of Prediker/Ecclesiastes, de meest poëtische van al, zijn mijn favoriete verzen uit de Tanach.

Ik houd van ze om hun poëzie, ik houd van hen vanwege hun mooie metaforen van het leven en de ouderdom die ze beschrijven, en ik houd van ze omdat mijn dierbare vader, zichrono livracha, van deze verzen hield, en als ik ze lees voel ik hem dicht bij me en hoor in mijn hoofd zijn stem ze reciteren.

Het boek Kohelet is gekozen om te lezen op de Sjabbat tussen het begin en het einde van Soekot. Deze dagen worden Chol haMoëd Soekot, genoemd. Kohelet is een van de vijf korte bijbelboeken die samen de *Chamesj Megillot*, de vijf rollen, worden genoemd.

Het boek Kohelet wordt door geleerden ingedeeld bij het genre dat wijsheidsliteratuur wordt genoemd, dat – niet verbazingwekkend – inhoudt, dat het evenals andere gelijksoortige boeken vol staat met wijze uitspraken, die opvoeden en bezielen. Wat Kohelet echter uniek maakt, is niet zijn wijsheid, maar zijn cynisme, en dan ook nog cynisme dat behoorlijk modern aandoet.

Wellicht kijkt men er van op dat er een Bijbelboek is dat cynisch is, immers toch alleen materiaal dat bol staat van zekerheid en overtuiging, kon de scherpe toets van rabbijnen doorstaan bij de besluitvorming over wat er in de bijbelse canon kwam en wat niet. Toch slaagde Kohelet met zijn alles doordringende negatieve levensvisie erin op de uiteindelijke lijst te komen, net zoals Job, waarin wordt geworsteld met de tegenstelling tussen willekeurig toeslaande menselijke tragedie en een wereld geleid door de goedgunstige Voorzienigheid.

Het onderstreept dat de rabbijnen niet in ivoren torens leefden, maar al te goed begrepen hoe het leven werkelijk in elkaar zit, met de uitdagingen die het leven ons stelt en welke uitwerking die hebben op de menselijke geest.

Kohelet was een cynicus, een door de wol geverfde cynicus – maar het is wel belangrijk het oude gezegde in gedachten te houden, dat 'een cynicus is wat een idealist een realist noemt'. Zoals ik het zie heeft veel van het boek Kohelet het zonder enige twijfel helemaal bij het rechte eind in zijn commentaar op het leven, de ijdele jacht van de mens naar welvaart en erkenning, en omtrent de dood als de ultieme gelijkmaker.

Het is waarschijnlijk een van de belangrijkste, meest betekenisvolle en relevante boeken in de gehele Tanach, misschien zelfs van het gehele corpus van Hebreeuwse literatuur, en desondanks is het één van die boeken die de meeste Joden het minste kennen.

De geleerde Robert Gordis schreef een prachtig boek, getiteld *Kohelet – the Man and His World*, dat beoogde dit gat in onze kennis te dichten. Ik kan het iedereen aanbevelen. Maar eigenlijk heb je niet de analyse van Kohelet door iemand anders nodig; alles wat je moet doen is de tekst lezen en er zelf over nadenken.

Het is maar twaalf hoofdstukken lang, u zou het kunnen lezen en er over na kunnen denken in maar één uur – dus waarom zou u het niet proberen?

Misschien is de andere grote vraag van vandaag over Kohelet – waarom werd het gekozen om gelezen te worden op Sjabbat Chol haMoed Soekot?

Laten we daarover eens even onze gedachten laten gaan.

Wat is Soekot? Het feest van loofhutten. Het feest dat ons, volgens de Tora, herinnert aan de hutjes waarin onze voorouders leefden toen ze door de woestijn zwierven. Het doet er niet toe dat er een meer realistische kijk bestaat die zegt dat de soeka een overblijfsel is van de tijdelijke bouwsels die in velden door de boeren werden opgezet als zij hun graan oogstten en opsloegen.

Dus wat doen we dan? We bouwen onze eigen hut; een tijdelijk bouwsel, dat er voor een week staat en waarin we eten en kiddoesj maken. We bouwen het kort na Jom Kippoer, zodat er geen tijd is om op onze lauweren van na de Hoge Feestdagen te rusten, en we versieren het met verse oogstproducten, met fruit en bloemen en met weelderige groene bladeren.

Het is een enorme inspanning voor maar één week, en vervolgens, bijna zo vlug als het verscheen, is het ontmanteld en verdwenen.

De Soeka is een perfecte metafoor voor het leven zelf. Net zoals de loofhut is het leven kort en heel kwetsbaar. We weten nooit wanneer het zal aflopen, maar dat weerhoudt ons er niet van om er zo veel als mogelijk is in te investeren. We doen zo veel mogelijk, bereiken wat mogelijk is, en streven ernaar om het betekenisvol en mooi te maken. Het weerhoudt ons er ook niet van om de vreugde van het leven en zijn potentieel aan geluk en vervulling te vieren.

Dat is een realistische kijk op Soekot, en het is een realistische kijk op het leven: dit alles maakt Kohelet een perfecte keuze voor de tussendagen van dit festival, vanwege zijn

werkelijksheidzin of, als je hieraan de voorkeur geeft, zijn cynisme, en vanwege zijn eis dat ieder van ons zijn prioriteiten duidelijk krijgt.

Gedenk daarom je Schepper in de dagen van je jeugd, zegt Kohelet, in toepasselijke woorden voor het begin van het jaar: zorg dat je prioriteiten in orde zijn, investeer in wat waardevol is, negeer wat dat niet is, maak het beste van iedere dag, want je weet nooit hoeveel je er zult hebben, stel nooit uit tot morgen, wat je vandaag kunt doen.